

personlig Berettigelse uden Valg; det var det ene han sagde, at han fastholdt; det Andet, han sagde, at han fastholdt, var, at Præsten i Sognet skulde vedblive at indtage den samme Stilling i Sogneraadet, som fast Medlem uden Valg, som han har nu; og det Tredie, om jeg forstod ham ret, var det Samme med Hensyn til Birkedommer og Sognesfoged. Naar man nu lægger Mærke til, at det, som bringer os til at holde paa denne Lov og see at faae den igjennem, det er, for at blive af med saameget af disse Bestemmelser som muligt, saa vil man see, at paa dette Gebeet kan ingen Overenskomst finde Sted, mellem os og den ærede Minister; der maatte fra en eller anden Side gives efter; men jeg kan ikke troe, at der nogenstunde — ved nogenstunde forstaaer jeg i en meget fjeru Fremtid — vil blive givet efter i denne Retning, saalænge der virkelig er sand folkelig Frihed i Danmark. Skulle vi altsaa komme til at faae et forbedret Communaltvæsen, vil det dog blive fra de Enkeltstaaende, at Eftergivelsen maa komme; den maa komme, den komme tidligt eller seent, og, jo tidligere den kommer, des mere viser den et ædelt patriotisk Sindelag, thi, jo mere man lader sig trænge bort af sin Stilling, des mindre giver man, idet man giver Noget.

Jeg skal ikke gaae dybt ind i de her foreliggende Spørgsmaal; de have været forhandlede og forhandlede igjen saa ofte; men jeg skal dog berøre hvert enkelt af dem. Den ærede Minister har gjentaget de samme Sætninger, nemlig: den, der eier den større Gaard, han er i Almindelighed den mere Dannede, han er i Almindelighed en Mand, som er mere tilbøielig til større Udgifter for Communens Regning til store Formaal; hans Stilling i det Hele taget fordrer det nødvendigt, at han svarer sig og den større Besiddelse imod de Uformuendes Angreb. — Dersom noget Saadant forelaa som virkelig til i Verden, saa skulde jeg blive tvivlraadig, om vi skulde afskaffe det; men intet Saadant foreligger. Jeg nægter paa ingen Maade, at der findes Exempler paa Mænd, som eie store Gaarde og have en større Dannelse end almindeligt; men der findes endnu mange flere Exempler paa Mænd, der have meget smaa Besiddelser, smaa Boels-

steder og Huse, hos hvem man træffer lige saa stor Indsigt i Communens Anliggender, ja mange Gange en meget større. Og skulde virkelig Tilbøieligheden til at gjøre Dyrskaber følge med Besiddelse og Rigdom? Lader os spørge, om disse Mænd, som have større Besiddelse, have anvendt deres Indflydelse i Communen til at udvide Besætningen efter Formue og Leilighed og indskrænke den efter Hartkornet; her er det største praktiske Bevis for, hvem der har lyst til at være storartet i Udtællinger for sin Regning og ikke for Andres. Naar den større Hartkornsbruger ligner de communale Paalæg hovedsagelig efter Hartkornet, og han siger: lader os gjøre store Udgifter, saa gjør han en lille Udgift i Forhold til sin Formuenhed, og bringer de mindre Besiddere til at gjøre en større Udgift i Forhold til deres Formuenhed; det er en let Maade at være generøs paa, det er, som naar Appanagisten giver til Mange, eller, som naar den, der har offentlige Midler til fri Raadighed, er velgjørende, det er ingen Velgjørenhed, thi det er ikke for egen Regning. Jeg skal nævne endnu et storartet Exempel paa en ringe Tilbøielighed hos disse større Hartkornsbesiddere, jeg vil ikke sige til at gjøre større Udgifter end de mindre Besiddere, men blot til at gjøre de Udgifter, som høre til Dybsydelsen af deres Pligt. Den ærede Indenrigsminister veed, at det paaligger de store Hartkornsbesiddere at holde vedkommende Matrifulsfort vedlige; den ærede Indenrigsminister veed meget bedre, end jeg kan sige det, at der i den Sag har været og er en saa stor Forsømmelighed, at man forgjæves søger Raarene hos de fleste af dem, hos Nogle, fordi man ikke vil udlevere dem, og hos Andre, fordi de ikke have Andet end Psalter, og hvorfor have de ikke Andet end Psalter? fordi de ikke selv ville udrede Udgiften til at fornye dem, naar de selv have slidt dem op og revet dem istykker. Den ærede Indenrigsminister har henvist os til Præsterne for deres Dannelses og deres Indflydelses Skyld. Jeg skal med den allerstørste Fornøielse anerkjende deres examinerede præstelige Dygtighed, men troer da den ærede Indenrigsminister, at en Mand, som i en fremrykket Alder og efterat have til-